

Európska
komisia

OCHRANA
ŽIVOTNÉHO
PROSTREDIA

PREPOJENIE
REGIÓNU

POSILNENIE
REGIÓNU

BUDOVANIE
PROSPERITY

STRATÉGIA PODUNAJSKEJ
OBLASTI:
ÚSPEŠNÉ PRÍBEHY

Regionálna
a metská
politika

STRATÉGIA PODUNAJSKEJ
OBLASTI:
ÚSPEŠNÉ PRÍBEHY

OBSAH

POSILŇOVANIE PODUNAJSKEJ OBLASTI SPOLOČNÝMI SILAMI	5
PREPOJENIE REGIÓNU	6
POSILŇOVANIE JEDINEČNÝCH VÄZIEB MEDZI VÝCHODOM A ZÁPADOM	8
SKVAPALNENÝ PLYN DODÁVA ISKRU TRHU S ALTERNATÍVNOU ENERGIU.....	10
PRESADZOVANIE ENERGETICKEJ BEZPEČNOSTI V PODUNAJSKEJ OBLASTI	12
PRÍRODA NEPOZNÁ HRANICE	14
POCHRANA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA	16
ZAISTENIE BEZPEČNÝCH A UDRŽATEĽNÝCH DODÁVOK VODY	18
SVETLEJŠIA BUDÚCNOSŤ PRE RIEKY V KRAJINÁCH JUHOVÝCHODNEJ EURÓPY	20
ZMIERNENIE KLIMATICKÝCH RIZÍK	22
ZÁCHRANA DUNAJSKÉHO „DINOSAURA“	24
BUDOVANIE PROSPERITY	26
MODELOVÉ SPRÁVANIE V ZÁUJME UDRŽATEĽNOSTI A OCHRANY RIEKY	28
INVESTOVANIE DO BUDÚCEJ ZNALOSTNEJ SPOLOČNOSTI	30
OSLAVA MLADOSTI A KULTÚRNEJ ROZMANITOSTI	32
KOMUNIKÁCIA O ROZMANITOSTI V EURÓPE	34
POSILNENIE REGIÓNU	36
SPOLUPRÁCOU K ZAISTENIU BEZPEČNOSTI	38

POSILŇOVANIE PODUNAJSKEJ OBLASTI SPOLOČNÝMI SILAMI

Makroregionálne stratégie zahŕňajú platformu spolupráce, prostredníctvom ktorej krajiny a regióny z EÚ a celého sveta spoločnými silami riešia niekoľko vybraných kľúčových výziev s cieľom naplniť potreby regiónov. Stratégia EÚ pre podunajskú oblasť (EUSDR) bola druhá makroregionálna stratégia, ktorú Európska komisia oficiálne začala a ktorú Európska rada schválila v roku 2011.

Podunajská oblasť sa rozprestiera na území vyše 14 krajín, z ktorých deväť sú členské štáty EÚ. Býva v nej viac ako 100 miliónov ľudí, čiže jedna pätina obyvateľstva EÚ. Krajiny sa síce odlišujú z hľadiska hospodárskeho potenciálu, no tento región je silne vzájomne prepojený a má potenciál ďalšej integrácie a rastu. Má strategickú polohu, je bránou EÚ k jej susedom, ktorými sú región Čierneho mora, Južný Kaukaz a stredná Ázia. Nachádza sa v ňom rieka s najväčším medzinárodným charakterom, ktorá je hlavnou dopravnou osou, významným hydrologickým povodím so vzájomnými prepojeniami a svetoznáмым ekologickým koridorom.

Tento región je teda prepojený prostredníctvom možností aj výziev. Politiky krajín sú nezávislé. Môže im však výrazne prospieť lepšia spolupráca, napr. pri dopĺňaní chýbajúcich dopravných spojení, znižovaní znečistenia a nebezpečenstva záplav, znižovaní závislosti od poskytovateľov energetických zdrojov mimo regiónu a pri riešení demografickej zmeny či odlivu mozgov. Pre konkurencieschopnosť regiónu môžu tiež byť podstatným prínosom spoločné opatrenia v oblasti MSP, politiky trhu práce, vzdelávania a bezpečnosti.

Sila v číslach

Stratégia poskytuje solídny integrovaný rámec pre krajiny a regióny zameraný na riešenie problémov, ktoré nemožno dostatočne zvládať izolovaným prístupom, ale ktoré si naopak vyžadujú nadnárodné strategické prístupy, projekty a vytváranie sietí. Umožňuje lepšiu spoluprácu v záujme zvýšenia účinnosti, pákového efektu a vplyvu politik na úrovni EÚ, vnútroštátnej a miestnej úrovni prostredníctvom využitia existujúcich politik a programov a vytvorenia súčinnosti medzi nimi.

Činnosti spolupráce sa zameriavajú na štyri piliere: prepojenie regiónu; ochrana životného prostredia; budovanie prosperity prostredníctvom bezpečnosti a budovania kapacít; a posilňovanie sociálno-ekonomických hľadísk. V každom pilieri sa konkrétna spolupráca sústreďuje na konkrétne prioritné oblasti.

Po piatich rokoch vykonávania zreteľne vidieť výrazné úspechy. Cieľom tejto publikácie je poskytnúť príklady výsledkov spoločného úsilia, ktoré sa odvíjajú od spolupráce na makroregionálnej úrovni v podunajskej oblasti. Tieto projekty a úspechy dosvedčujú prínos podunajskej stratégie a budú slúžiť ako ďalšia motivácia na pokračovanie v spolupráci po tejto úspešnej trase s cieľom prispieť k vyrovnanému, udržateľnému a inkluzívnemu rastu v podunajskej oblasti.

ĎALŠIE INFORMÁCIE

<http://www.danube-region.eu/>

PREPOJENIE REGIÓNU

Hoci sa rieka Dunaj považuje za hlavný dopravný koridor, ešte stále sa ani zďaleka nevyužíva celá jej kapacita. Vnútrozemská lodná doprava má významné výhody z hľadiska životného prostredia a efektívnosti, a preto sa jej potenciál musí využívať udržateľne. Je osobitne potrebné zvýšiť multimodálnosť a rozšíriť infraštruktúru v dopravných uzloch, ako sú vnútrozemské prístavy. Prioritné oblasti 1A „vodné cesty“ a 1B „mobilita – železničná, cestná a letecká doprava“ sú zamerané na dosahovanie týchto cieľov.

Energetika je ďalšia spoločná výzva. Ceny v regióne sú relatívne vysoké. Roztrieštené trhy vedú k vyšším nákladom a menšej hospodárskej súťaži. Spoliehaním sa na príliš malý počet dodávateľov sa zväčšuje zraniteľnosť, ako to dosvedčujú pravidelné zimné krízy. Vďaka väčšej rozmanitosti dodávok prostredníctvom vzájomných prepojení a skutočných regionálnych trhov sa zvyšuje energetická bezpečnosť. Zásadný význam má lepšia efektívnosť vrátane úspory energie a využívania väčšieho množstva obnoviteľných zdrojov. Toto je oblasť, na ktorú je zameraná prioritná oblasť 2 „energetika“.

S prihliadnutím na spoločnú históriu a tradíciu, kultúru a umenie odrážajúce rozmanité komunity regiónu, ako aj na výnimočné prírodné dedičstvo, má tento región veľa príťažlivých kladov. „Kultúra a cestovný ruch“ je akčná oblasť prioritnej oblasti 3.

POSILŇOVANIE JEDINEČNÝCH VÄZIEB MEDZI VÝCHODOM A ZÄPADOM

Rieka Dunaj, ktorá tečie po trase dlhej 2857 kilometrov, patrí medzi kľúčové koridory na dopravu ľudí a tovaru a na prepojenie západnej a východnej Európy.

Tento vodný tok je však nedostatočne zužitkovaný, pričom sa odhaduje, že sa využíva len 10 % jeho dopravnej kapacity. Projekty NEWADA, IRIS Europe II a FAIRway majú spoločný cieľ, a to zlepšiť dopravnú kapacitu na Dunaji a jeho prítokoch.

Lodnú dopravu na Dunaji, ktorá má množstvo hospodárskych, environmentálnych, sociálnych a rozvojových prínosov, možno zlepšiť iba pomocou medzinárodnej spolupráce, spoločného plánovania a koordinovaných činností.

Projekt IRIS Europe I, ktorý sa začal v roku 2006, riešil vnútroštátne rozdiely v zbere a šírení informácií o vodných tokoch, ktoré sťažujú vnútrozemskú lodnú dopravu v Európe. V roku 2009 bolo cieľom projektu IRIS II zlepšiť a rozvinúť uplatňovanie riečnych informačných služieb (RIS) na európskych vodných tokoch prostredníctvom poskytovania komplexných podrobných informácií o vodných tokoch na medzinárodnej úrovni. Vďaka projektom IRIS I a II sú teraz k dispozícii cezhraničné informácie o vodných stavoch riek a plavebných hĺbkach, ktoré sú potrebné na lodnú dopravu.

V projekte NEWADA, ktorý bol dokončený v marci 2012, sa urýchlil synchronizovaný rozvoj vodného toku a stanovenie spoločných noriem kvality. V jeho rámci sa spojilo 12 inštitúcií z Bulharska, Chorvátska, Maďarska, Rakúska, Rumunska, Srbska a Ukrajiny, ktoré sa zameriavali na údržbu vodného toku a riečnu lodnú dopravu.

Lepšia spolupráca v oblasti hydrografie a hydrológie pomohla ušetriť zdroje a zlepšiť kvalitu a dodržiavanie environmentálnych noriem. Zlepšilo sa aj uplatňovanie informačných a komunikačných technológií na Dunaji vďaka vývoju rôznych komponentov RIS, ako je

harmonizácia a posilnenie elektronických navigačných schém.

Jednotný informačný bod

V rámci projektu NEWADA duo bol vytvorený informačný portál o podunajskej oblasti (www.danubeportal.com), ktorý poskytuje údaje o vodných stavoch a kritických brodoch a úžinách, ako aj správy pre vodcov plavidiel, správy o ľadových úkazoch, prístupových bodoch siete Wi-Fi atď.

Na základe výsledkov týchto projektov v roku 2014 ministri dopravy z podunajských krajín prijali Hlavný plán obnovy a údržby Dunaja a jeho splavných prítokov. Cieľom projektu FAIRway, ktorý zahŕňa správy vodných tokov zo šiestich členských štátov EÚ (Bulharsko, Chorvátsko, Maďarsko, Rakúsko, Rumunsko a Slovensko), je vykonávať tento plán a zakúpiť moderné vybavenie pre hydrologické stanice. Zámerom je poskytovať aktuálne, spoľahlivé a harmonizované informácie o kritických úsekoch na vodnom toku, vodných stavoch a prognózach vodných stavov na celej dĺžke Dunaja. Tieto databázy údajov nie sú významné len na plánovanie lodnej dopravy, ale aj na údržbu, opatrenia vodnej výstavby či úpravy súčasného vodného toku.

ĎALŠIE INFORMÁCIE

NEWADA:

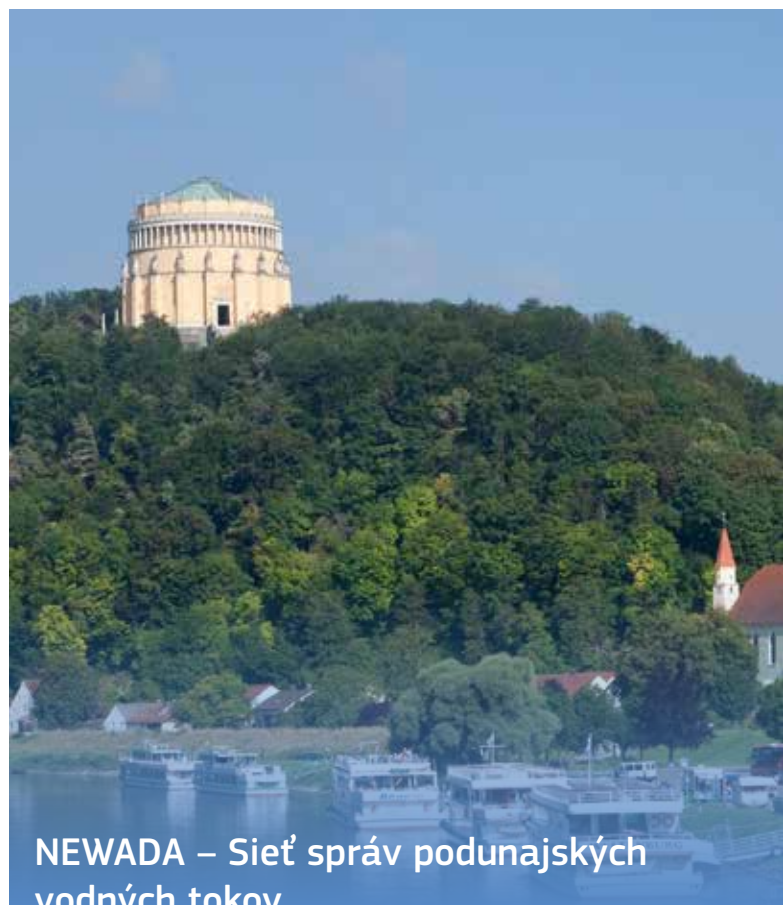
<http://www.newada-duo.eu/>

IRIS Europe 2:

<http://www.afdj.ro/en/content/iris-europe-ii>

FAIRway:

<http://www.danube-navigation.eu/item/809814>

NEWADA – Sieť správ podunajských vodných tokov

Dĺžka projektu: apríl 2009 – marec 2012

Celkový rozpočet: 5 000 000 EUR

IRIS Europe II – Vykonávanie riečnych informačných služieb v Európe

Dĺžka projektu: január 2009 – december 2011

Rozpočet: 11 620 000 EUR

FAIRway

Dĺžka projektu: júl 2015 – jún 2020

Rozpočet: 23 400 000 EUR

SKVAPALNENÝ PLYN DODÁVA ISKRU TRHU S ALTERNATÍVNOU ENERGIU

Pre svoje environmentálne, hospodárske a bezpečnostné výhody sa skvapalnený zemný plyn (LNG) postupom rokov stal čoraz dôležitejšou alternatívou k tradičným palivám, ako je nafta, propán alebo vykurovací olej.

Mnohostranné výhody LNG (pozri rámček ďalej v texte) z neho robia príťažlivý energetický zdroj pre európsky trh. Jeho úspešné používanie si však vyžaduje rozvinutú infraštruktúru, vhodné právne predpisy a harmonizované bezpečnostné normy.

Plán LNG pre Rýn – Mohan – Dunaj bol ambicióznym trojročným projektom zameraným na uľahčenie zavedenia LNG ako alternatívneho paliva a nákladu vo vnútrozemskej lodnej doprave. Dvanásť krajín EÚ a Švajčiarsko sa zapojili do projektu v období od januára 2013 do decembra 2015.

Cieľom plánu LNG bolo zabezpečiť rámec pre spoločnú európsku stratégiu a spoluprácu medzi rôznymi príslušnými orgánmi a komerčnými aktérmi s cieľom presadiť LNG ako palivo a náklad vhodný na prepravu. Ďalším cieľom bolo zabezpečiť lacnejšie dodávky koncovým spotrebiteľom pozdĺž Dunaja.

Medzi ciele plánu LNG patrí aj to, aby sa vnútrozemské prístavy, ktoré sa nachádzajú na osi Rýn – Mohan – Dunaj, stali kľúčovými distribučnými strediskami skvapalneného zemného plynu. LNG by malo byť napokon prístupnejšie najmä pre priekopníkov vo využívaní tohto alternatívneho paliva, ako sú verejný sektor a sektor ťažkotonážnej dopravy (vrátane autobusov, smetiarskych áut, mestskej logistiky), ako aj energetický priemysel.

Palivo úspechu

Partneri pracovali na množstve čiastkových projektov s cieľom vytvoriť prvú tepnu LNG v Európe. Do skončenia projektu dosiahli viac ako 60 konkrétnych výsledkov – napríklad na Dunaji bol vybudovaný prvý terminál LNG v bulharskom prístave Ruse. Okrem toho sa začali práce na infraštruktúre LNG ako alternatívneho paliva v Galați a Constanța v Rumunsku a v Komárne na Slovensku. Infraštruktúra LNG je možná aj v prístave Mannheim v Nemecku a vo Švajčiarsku, v ktorom orgány v súčasnosti hľadajú potenciálnych investorov.

Vykonalo sa tiež množstvo štúdií o bezpečnosti, environmentálnych a sociálno-ekonomických hľadiskách využívania LNG, ako aj štúdie realizovateľnosti možných terminálov, ktorými sa spoločne položili základy budúceho úsilia o vytvorenie tepny LNG na Dunaji.

Čo je to LNG?

Skvapalnený zemný plyn je prírodný plyn, ktorý sa musí previesť do kvapalnej podoby, aby sa uľahčila jeho doprava a skladovanie. Plyn je prevedený na kvapalinu pri teplote asi $-162\text{ }^{\circ}\text{C}$ a jeho objem je zmenšený na 1/600. LNG tak možno skladovať a prepravovať pod normálnym alebo mierne zvýšeným tlakom v nádržiach s nízkou teplotou. Zvýšením teploty je možné ho jednoducho vrátiť do plynného stavu.

ĎALŠIE INFORMÁCIE

<http://www.lngmasterplan.eu/>

Plán LNG pre Rýn – Mohan – Dunaj

Dĺžka projektu: január 2013 – december 2015

Rozpočet: 33 960 000 EUR

PRESADZOVA- NIE ENERGETIC- KEJ BEZPEČNOSTI V PODUNAJSKEJ OBLASTI

Energetika je ústredná politická a hospodárska téma v podunajskej oblasti. Má významný nadnárodný rozmer a vplyv na rozličné sektory, a preto je zásadná pre celkové úspešné vykonávanie podunajskej stratégie.

Všeobecne sa uznáva, že harmonizácia rôznych energetických politík je podmienkou realizácie integrovaného regionálneho trhu. Ďalším cieľom je integrácia energetických trhov v podunajských krajinách, ktoré nie sú v Európskej únii. EÚ prostredníctvom svojich projektov v podunajskej oblasti podporuje vykonávanie politík s cieľom zvýšiť energetickú účinnosť a presadzovať využívanie obnoviteľných zdrojov energie.

Všetky strany v regióne, ktoré sa zapájajú do rozhodovania a vytvárania stratégií v tejto oblasti, majú k dispozícii rozsiahle hĺbkové analýzy energetického trhu vytvorené v rámci niekoľkých projektov podunajskej stratégie.

Najmä plynová kríza v januári 2009 podnietila zainteresované strany, aby rýchlo a účinne našli riešenie problémov na trhu s plynom v záujme predchádzania podobným otrasom v budúcnosti a s cieľom vytvoriť väčšiu energetickú nezávislosť a

bezpečnosť. V novovytvorenom modeli trhu s plynom v podunajskej oblasti sa preukazuje, ako možno využiť modelové simulácie pri posudzovaní vplyvu novej infraštruktúry alebo balíkov infraštruktúry na integráciu regionálneho trhu s plynom a pri systémovej analýze nákladových prínosov a bezpečnosti dodávok.

Geotermálna energia v porovnaní s plynom v súčasnosti v podunajskej oblasti nie je veľmi významná, no tento energetický zdroj by sa v budúcnosti mal dostať viac do popredia. Od roku 2005 do roku 2010 vzrástla geotermálna kapacita o 60 % (na 50,6 GW) na celom svete.

Investovanie do obnoviteľných zdrojov

Koordinátori politiky podunajských krajín sa snažia zvýšiť povedomie verejnosti o možnostiach využívania tohto obnoviteľného zdroja energie a prilákať viac investorov do regiónu. V tejto súvislosti boli zozbierané údaje o geotermálnom potenciáli v jednotlivých krajinách, ako aj údaje o existujúcich zákonných, technických a finančných možnostiach využívania tohto zdroja.

Jedným z cieľov pre energetickú budúcnosť v podunajskej oblasti je povzbudzovať krajiny, aby vytvorili tzv. inteligentné siete a akčné plány. Inteligentná sieť je elektrická sieť, ktorá využíva moderné informačné technológie na zber a uchovávanie komplexných informácií o výrobe, dodávkach a spotrebe elektrickej energie. Cieľom je zlepšiť účinnosť, bezpečnosť, nákladovú účinnosť a udržateľnosť výroby a distribúcie energie.

V prioritnej oblasti 2 stratégie sa vyžaduje výskum s cieľom identifikovať potreby jej ďalšieho rozvoja z hľadiska konkurencieschopnosti, udržateľnosti a zabezpečenia energetických systémov.

Krajiny podunajskej oblasti sú síce aj naďalej výrazne závislé od uhlia a plynu, no v uplynulom desaťročí sa v nich výrazne zvýšilo využívanie obnoviteľnej energie. Uskutočnili sa nemalé investície do nových obnoviteľných zdrojov energie (RES-E) a zatiaľ čo ich zavádzanie sa v jednotlivých krajinách výrazne rôzni, podunajská oblasť ako celok je momentálne na ceste k splneniu cieľov vytýčených do roku 2020 v oblasti obnoviteľnej energie.

ĎALŠIE INFORMÁCIE

<http://www.danube-energy.eu/>

Spolupráca v oblasti energetiky v podunajskej oblasti

Dĺžka projektu: Október 2012 - jún 2014

Celkový rozpočet: 136 500 EUR

PRÍRODA NEPO- ZNÁ HRANICE

Dunaj je najdlhšia rieka v Európskej únii a rieka s najväčším medzinárodným charakterom na svete, ktorá tečie 2857 kilometrov cez 10 krajín vrátane viacerých chránených území a národných parkov. Prínos týchto chránených území k ochrane prírodného dedičstva Európy má obrovský význam pre súčasné aj budúce generácie.

DANUBEPARKS – Sieť chránených území na Dunaji bola založená v roku 2007 podpísaním Tulceaskej deklarácie v Rumunsku. Na dosiahnutie cieľov iniciatívy sú nutné spoločné projekty, ktoré spolu s nepretržitou neformálnou spoluprácou národných parkov a chránených území umožňuje najmä rámec spolupráce v podunajskej oblasti, tzv. EUSDR.

Rieky sú vzájomne prepojené ekosystémy a príroda nepozná hranice. Snahy o ochranu prírody pozdĺž tejto rieky, ktorá má najväčší medzinárodný charakter, s vyžadujú nadnárodné odpovede a iniciatívy.

V Tulceaskej deklarácii sa uvádza, že sieť si zaumienila zlepšiť ochranu chránených území na Dunaji, rozumne

riadiť tieto územia, vymieňať si a propagovať odborné znalosti o riadení a zlepšovať poznatky o ekologickom stave rieky, ako aj vplyvy na hospodárstvo, sociálnu oblasť a životné prostredie. Sieť prijíma opatrenia na prevenciu, kontrolu a zníženie znečistenia záplavových území a mokradí v povodí Dunaja a zvyšuje povedomie o medzinárodnom význame rieky a udržateľnom rozvoji.

Kombinované úsilie prináša ovocie

DANUBEPARKS a DANUBEPARKS 2.0 boli prvé dva spoločné projekty vytvorené v rámci siete. Ich činnosť pokrýva päť hlavných oblastí: zlepšenie riečnej morfológie, riadenie záplavových oblastí a sietí biotopov, ochrana hlavných druhov na Dunaji (orliak morský a jeseter), monitorovanie a činnosť v sústave chránených území EÚ Natura 2000 a prírodný cestovný ruch. Po desiatich rokoch pôsobenia sa sieť DANUBEPARKS môže pochváliť úctyhodnými výsledkami.

V roku 2015 sieť DANUBEPARKS vyhrala ocenenie EÚ Natura 2000 za ambicióznou, priateľskú a dôveryhodnú spoluprácu v cezhraničnom kontexte a za zosúladené úsilie v oblasti ochrany prírodného dedičstva na Dunaji.

V súčasnosti je uznávanou značkou ochrany prírody v podunajskej oblasti. V sieti bol zavedený plodný prenos znalostí a skúseností medzi všetkými desiatimi krajinami, cez ktoré rieka preteká. Založili sa tiež celoregionálne iniciatívy a sieť takisto prispela k posilneniu hlasu na politickej úrovni.

Pôvodne mala sieť DANUBEPARKS osem členov – dnes ich je 20 v Bulharsku, Chorvátsku, Maďarsku, Moldavsku, Nemecku, Rakúsku, Rumunsku, Slovenskej republike a Srbsku. Spoločne sa vyznačujú jedinečnými prírodnými javmi, ktoré denne prilákajú tisíce turistov, a preto je cestovný ruch dôležitou súčasťou poslania siete DANUBEPARKS. Ľudia v celom regióne si čoraz viac uvedomujú, že cestovný ruch nie je len zdrojom príjmov, ale že majú súčasne povinnosť chrániť prírodné dedičstvo na Dunaji.

ĎALŠIE INFORMÁCIE

<http://www.danubeparks.org/>

DANUBEPARKS

Dĺžka projektu: apríl 2009 – február 2011

Rozpočet: 2 700 000 EUR

DANUBEPARKS 2.0

Dĺžka projektu: október 2012 – september 2014

Rozpočet: 2 200 000 EUR

OCHRANA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Podunajská oblasť je hlavné medzinárodné hydrologické povodie a ekologický koridor, ktoré si vyžadujú regionálny prístup k ochrane prírody, územnému plánovaniu a riadeniu vodných ciest. Znečistenie presahuje vnútroštátne hranice. Je potrebné udržateľné riadenie vodných ciest zahŕňajúce spoločné úsilie o znižovanie znečistenia biologickými látkami, živinami alebo nebezpečnými látkami. Environmentálny vplyv dopravných spojení, rozvoja cestovného ruchu či nových zariadení na výrobu energie sa musí tiež brať do úvahy.

Veľké záplavy, suchá a prípady priemyselného znečistenia sa vyskytujú príliš často. Obyvatelia regiónu musia byť chránení pred ničivými udalosťami, ako sú povodne a priemyselné havárie, ktoré majú výrazné negatívne vplyvy na nadnárodnej úrovni, prostredníctvom preventívnych opatrení a opatrení riadenia katastrof, ktoré sa budú vykonávať spoločne. Izolovanou činnosťou sa problém len presúva a sťažuje sa situácia v susednom regióne. Problémom je aj čoraz častejší výskyt súch či adaptácia na zmenu klímy. Prevencia, pripravenosť a účinná reakcia si vyžadujú vysoký stupeň spolupráce a výmeny informácií.

Strata prírodných biotopov vytvára tlak na faunu a flóru a má vplyv na celkovú kvalitu environmentálneho zdravia. Roztrieštenosť ekosystémov, intenzifikácia využívania pôdy a rozrastanie miest predstavujú ďalšiu veľkú záťaž.

V rámci tohto piliera sú oblasťami spolupráce prioritná oblasť 4 „kvalita vody“, prioritná oblasť 5 „environmentálne riziká“ a prioritná oblasť 6 „biodiverzita, krajina, kvalita ovzdušia a pôdy“.

ZAISTENIE BEZPEČNÝCH A UDRŽATEĽNÝCH DODÁVOK VODY

Prístup k čistej vode bol vymedzený ako ľudské právo Organizáciou Spojených národov v roku 2010. Napriek tomu treba v mnohých častiach sveta toto právo ešte len presadiť. Zmena klímy a mnohé ďalšie ekologické, hospodárske a sociálne zmeny však prinútili krajiny v Európe vážnejšie sa zamyslieť nad tým, ako chrániť svoje zdroje dodávok vody.

Pre krajiny podunajskej oblasti je čoraz väčšou výzvou zabezpečiť udržateľné dodávky dostatočného množstva vody primeranej kvality.

S prihliadnutím na túto výzvu výskumné ústavy v piatich krajinách a podniky a inštitúcie zamerané na dodávky vody v deviatich krajinách vykonali projekt CC-Waters (Zmena klímy a vplyv na dodávky vody) a projekt CC-Ware (Zmierňovanie zraniteľnosti vodných zdrojov).

Tím projektu CC-Waters si stanovil za cieľ riešiť možné dôsledky zmeny klímy pre dodávky vody. Jednou z dôležitých tém bolo zistiť, ako by rôzne formy a stupne intenzívneho využívania pôdy v spojení so zmenou klímy mohli ovplyvniť dodávky vody. Skúmali najmä to, ako obidva typy lesnej vegetácie a režimy lesného hospodárstva ovplyvňujú dodávky vody.

Činnosti v tomto projekte boli zamerané na vývoj metód a nástrojov, ktoré by mohli použiť spoločnosti spravujúce dodávky vody, ako aj inštitúcie zodpovedné za právne predpisy v tejto oblasti.

Partneri z Talianska, Maďarska, Rakúska, Rumunska a Slovinska preskúmali možné vplyvy zmeny klímy na bezpečnosť a kvalitu dodávok vody a vytvorili riešenie, ktoré by sa mohlo prakticky uplatniť v budúcnosti na miestnej a regionálnej úrovni.

Stratégie na zvýšenie povedomia

V projekte CC-Ware sa využili výsledky z projektu CC-Waters s cieľom pokračovať v tejto činnosti s pomocou dodatočných partnerov zo štyroch ďalších krajín – Bulharsko, Grécko, Chorvátsko a Srbsko. Spoločne vytvorili nadnárodné stratégie ochrany a lepšieho využívania zdrojov dodávok vody. Získané poznatky sa sprístupnili odborníkom a verejnosti na seminároch, konferenciách a v publikáciách, najmä v krajinách mimo EÚ s cieľom uľahčiť konkrétnu činnosť v oblasti ochrany vodných zdrojov a zlepšiť právne predpisy v tejto oblasti.

Podobne ako v projekte CC-Waters a v projekte CC-Ware, udržateľnosť patrí medzi kľúčové myšlienky aj v projekte s názvom Zlepšovanie integrovaného riadenia pobrežnej oblasti v regióne Čierneho mora. Partneri z rôznych administratívnych a politických sektorov a MVO z Bulharska, Moldavska, Rumunska, Turecka a Ukrajiny spojili sily v snahe riešiť otázky súvisiace s udržateľnosťou.

Pobrežné oblasti sú hospodársky a kultúrne atraktívne oblasti, ale súčasne sú environmentálne zraniteľné. EÚ aj zvyšok sveta uznáva integrované riadenie pobrežných oblastí ako koncepciu, ktorá sa zameriava na zabezpečenie dlhodobej rovnováhy medzi hospodárskym rastom a využívaním, ochranou a zachovávaním týchto oblastí.

Cieľom projektu bolo vyvinúť a pripraviť pre päť krajín spoločné metodiky a nástroje integrovaného riadenia pobrežia v okolí Čierneho mora, do ktorého sa vlieva rieka Dunaj. S prihliadnutím na osobitosť tejto oblasti projekt prispel k prehĺbeniu pochopenia integrovaného riadenia pobrežnej oblasti v zúčastnených krajinách. Zároveň umožnil vyškoliť príslušné orgány pôsobiace v tejto oblasti, sprostredkoval medziregionálne odborné znalosti a zabezpečil jednotný prístup k integrovanému riadeniu pobrežnej oblasti v regióne Čierneho mora.

ĎALŠIE INFORMÁCIE

<http://www.ccware.eu/>

<http://blacksea-iczm.eu/>

CC-Waters – Zmena klímy a vplyvy na dodávky vody

Dĺžka projektu: máj 2009 – december 2012

Rozpočet: 4 200 000 EUR

CC-WARE – Zmierňovania zraniteľnosti vodných zdrojov

Dĺžka projektu: december 2012 – november 2014

Rozpočet: 1 800 000 EUR

ICZM – Zlepšenie integrovaného manažmentu pobrežnej zóny v regióne Čierneho mora

Dĺžka projektu: Január 2013 - december 2014

Rozpočet: 627 000 EUR

SVETLEJŠIA BU- DÚCNOŠŤ PRE RIE- KY V KRAJINÁCH JUHOVÝCHODNEJ EURÓPY

Splavné rieky a kanály v Európe sa rozpínajú na 30 000 km a spájajú stovky miest a rozličných oblastí. Rieky v juhovýchodnej Európe (SEE) sú najzraniteľnejšie, pretože chýba povedomie o potrebe udržateľného rozvoja a dôsledkoch zmeny klímy, ako aj z dôvodu často nevhodných činností vyplývajúcich z cestovného ruchu, využívania vodnej energie alebo vodnej výstavby.

Postupom rokov mala ľudská činnosť nepriaznivé environmentálne, hospodárske a sociálne dôsledky – zmeny riečnej morfológie, väčšie znečistenie, ohrozenie biotopov flóry a fauny či konflikty o využívaní pozemkov.

Projekt SEE River vyplynul zo skúseností získaných po podpísaní vyhlásenia o vízii rieky Dráva v roku 2008. Pre príslušné inštitúcie a odborné orgány v Chorvátsku, Taliansku, Maďarsku, Rakúsku a Slovinsku sa ním zabezpečil rámec na uplatňovanie osvedčených postupov a harmonizáciu činností ochrany prírody, využívania vodnej energie a riadenia vodných zdrojov v medzinárodných povodiach riek.

V projekte boli v oveľa širšom kontexte uplatnené metódy odskúšané na 725 km dlhej rieke Dráva. Príslušné orgány, zainteresované strany a záujmové organizácie spoločne vyvinuli súbor nástrojov

integrovaného riadenia s cieľom zabezpečiť udržateľný rozvoj v šiestich povodiach riek spájajúcich regióny.

Rieky Dráva, Neretva, Bodrog, Prut, Soča a Vjosa sú príkladom konfliktu záujmov súvisiacich s ochranou pred povodňami v údoliach riek, s využívaním vodnej energie, zachovávaním environmentálnej rozmanitosti a rozvojom cestovného ruchu, a to najmä v prípade riek, ktoré pretekajú viacerými krajinami a regiónmi.

Cieľom projektu SEE River je zabezpečiť rámec spoločnej dohody o riadení riečnych koridorov, aby sa dosiahol udržateľný rozvoj a ochránili sa zdroje. Ide o nový prístup k riadeniu riek a oblastí povodí, v ktorých sa zbiehajú najvýraznejšie záujmy ľudí žijúcich v regióne.

Projekt spája odborníkov z rôznych oblastí pochádzajúcich z rôznych krajín juhovýchodnej Európy, ako aj zástupcov miestnych a regionálnych správ a štátov.

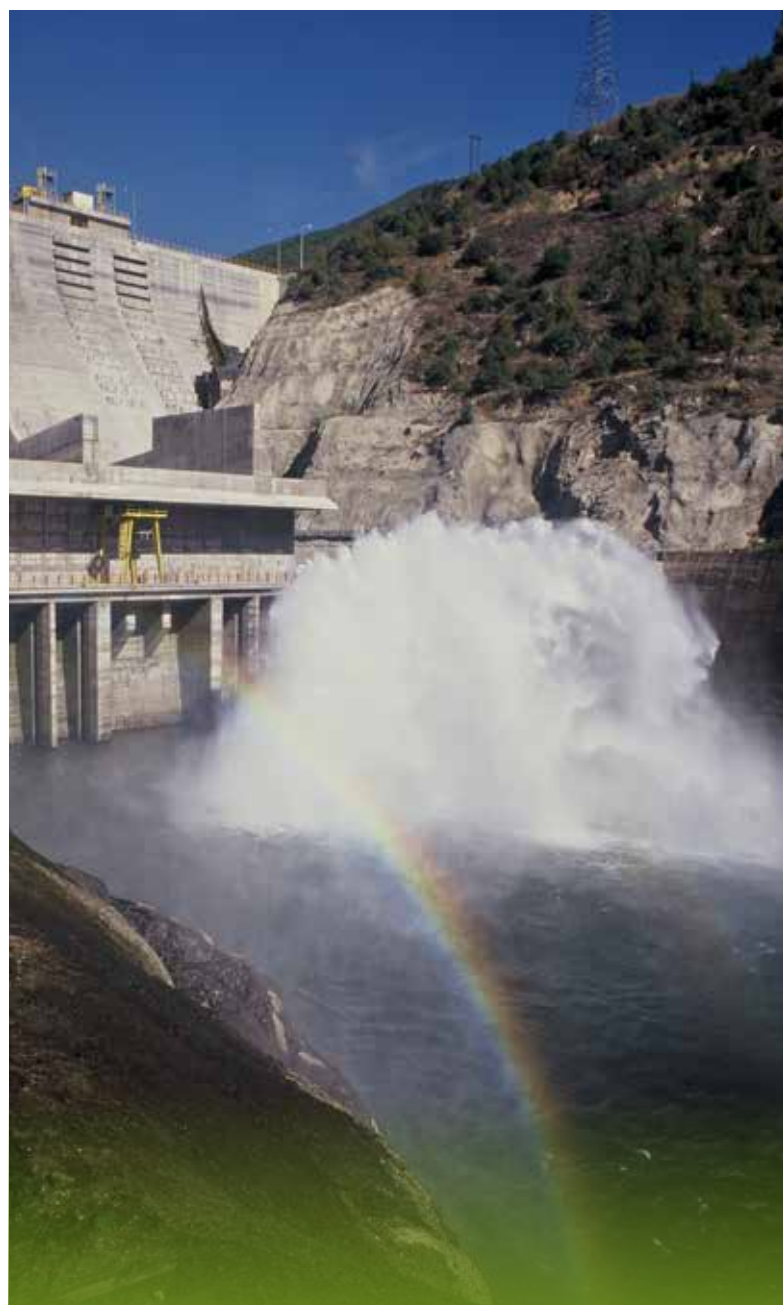
Budovanie mostov

V tejto činnosti sa preukazujú obavy o budúcnosť našich riek a medziodvetvovej spolupráce v záujme ich lepšieho riadenia v najbližších rokoch. Dosiahnutím konsenzu zainteresovaných strán o požadovaných opatreniach a zostavením akčných plánov o spôsobe ich vykonávania sa identifikovalo a rozbehlo viac ako 100 konkrétnych opatrení budúceho vykonávania. Činnosti projektu pokračujú aj v období rokov 2014 – 2020 vo všetkých 16 zúčastnených krajinách.

Súbor nástrojov SEE River je príručka doplnená o príklady osvedčených postupov. Je to inovačný a všeobecne uplatniteľný model založený na skúsenostiach miestnych aktérov plus na medzinárodných skúsenostiach pozdĺž riečnych koridorov v šiestich pilotných oblastiach. Osobitne dôležité je to, že pri uplatňovaní súboru nástrojov nie sú potrebné nové investície do administratívnych štruktúr ani zostavovanie nových plánov, ale skôr je zabezpečený rámec a podpora na lepšie využívanie existujúcich štruktúr, plánov a programov.

ĎALŠIE INFORMÁCIE

<http://www.see-river.net/>

SEE River

Dĺžka projektu: október 2012 – november 2014

Rozpočet: 2 100 000 EUR

ZMIERNENIE KLIMATICKÝCH RIZÍK

Vedci už mnoho rokov varujú, že vplyv záplav, súch, snehových metelíc a extrémneho vetra, ktoré sa zhoršujú vplyvom zmeny klímy, by sa mohol v celej Európe ešte viac znásobiť. Zreteľne to badať v podunajskej oblasti, v ktorej sa čoraz častejšie vyskytujú veľké suchá, ničivé záplavy a katastrofické lesné požiare.

Podunajské krajiny preto nutne musia uznať a realisticky posúdiť riziká, vytvoriť stratégie zvládania prírodných katastrof a zriadiť spoluprácu a výmenu informácií. Ak obyvateľstvo a miestne orgány poznajú riziká prírodných katastrof, môžu sa lepšie pripraviť a ochrániť.

Projekt SEERISK bol medzi prvými v podunajskej oblasti, v ktorom sa vykonávalo spoločné posudzovanie rizík súvisiacich so zmenou klímy z hľadiska zvládania katastrof, pričom v šiestich mestách sa dosiahli mimoriadne hmatateľné výsledky.

Namiesto teórie a používania veľkých máp sa na seminároch predstavil možný vplyv katastrofy na priľahlé domy, infraštruktúru a poľnohospodárstvo. Ľudia spoznali riziká pre svoje okolie, čo ich motivovalo, aby vytvorili vlastné scenáre a dospeli k vlastným záverom

Monitorovanie rizík

Projekt SEERISK zahŕňal 19 partnerov z deviatich krajín. Hlavným cieľom bolo vytvoriť metodiku na posudzovanie rizík zmeny klímy a vymedziť metodiky na zostavovanie mapy rizík. Údaje o rizikách prírodných katastrof boli zozbierané v šiestich pilotných oblastiach: Arad (Rumunsko), Siófok (Maďarsko), Sarajevo-Ilidža (Bosna a Hercegovina), Senica (Slovensko), Kanjiža (Srbsko) a Velingrad (Bulharsko). Posudzovali sa riziká záplav, horúčav, súch, vypuknutia požiarov a extrémneho vetra v týchto oblastiach.

Na seminároch si partneri SEERISK vymenili skúsenosti a znalosti o zvládaní katastrof a uskutočnili sa štyri terénne cvičenia so simuláciou katastrofy. Na základe vytvorených máp rizík je možné určiť umiestnenie budov, ktoré by boli najviac zasiahnuté záplavami alebo ničivými búrkami. Miestne úrady tak môžu rýchlo a účinne reagovať počas prírodných katastrof prostredníctvom včasnej evakuácie a ďalších opatrení.

Technika mapovania rizík poskytuje možnosť zjednodušiť posudzovanie rizika a odstrániť biele miesta vyplývajúce z nedostatočnej spolupráce medzi inštitúciami. V každej pilotnej oblasti sa pripravila matica rizík o vplyve a pravdepodobnosti identifikovaného nebezpečenstva a súčasne sa vytvoril scenár s opisom jeho závažnosti a dôsledkov. Partneri zabezpečili komplexný geografický informačný systém (GIS) a poskytovanie údajov o katastrofách a vypracovali podrobné mapy rizík katastrofy.

Získané poznatky

V oblasti Sarajevo-Ilidža, v ktorej sa stretávajú štyri rieky, každý rok dochádza k záplavám. V roku 2014 však presiahli najhorší scenár vypracovaný na mape rizík. Útvary na zvládanie katastrof zapojené do projektu SEERISK a Agentúra pre rozvoj hospodárskeho regiónu Sarajevo vypracovali pilotné mapy, ktoré boli užitočné pre ostatné útvary pri budovaní vlastnej kapacity prostredníctvom uplatnenia metódy projektu.

ĎALŠIE INFORMÁCIE

<http://www.danubeenvironmentalrisks.eu/seerisk>

SEERISK

Dĺžka projektu: júl 2012 – december 2014

Rozpočet: 1 970 000 EUR

ZÁCHRANA DUNAJSKÉHO „DINOSAURA“

Nekontrolovaný rybolov podnietený vysokou cenou platenou za kaviár z jesetera spôsobil hubenie jesetera v Dunaji. V roku 2012 prišla na pomoc dunajská jednotka na ochranu jesetera.

V roku 1970 bolo prežitie tejto ryby ešte sťažené výstavbou vodnej elektrárne Djerdap na srbsko-rumunskej hranici. Táto elektrárň blokovala migračnú trasu jesetera proti prúdu Dunaja z Čierneho mora do neresísk. Tento druh ohrozovalo aj systematické stavanie priehrad na rieke a ťažba štrku a piesku, do ktorého jeseter kladie ikry.

Od roku 2012 sa dunajská jednotka na ochranu jesetera (DSTF) zameriava na záchranu tohto druhu. Zámerom DSTF je presadzovať súčinnosť medzi existujúcimi organizáciami a podporovať ochranu prírodných druhov jesetera v povodí Dunaja a Čiernom mori prostredníctvom presadzovania vykonávania programu Jeseter 2020, ktorý sa začal v roku 2013.

Podunajská stratégia zohráva významnú úlohu pri zaistovaní úspechu tohto programu, a to uľahčovaním komunikácie na politickej úrovni a zavádzaním konštruktívneho dialógu s ostatnými kľúčovými zainteresovanými stranami v povodí.

Zárodky plánu

Program Jeseter 2020 má prilákať politickú podporu, zvyšovať povedomie o význame ochrany jesetera a podporovať rýchle vykonávanie právnych predpisov EÚ, medzinárodných dohovorov a vnútroštátnych právnych predpisov.

Ďalšie opatrenia sa vzťahujú na identifikáciu a obnovu kľúčových biotopov, ako aj na opätovné otvorenie migračných trás, analýzu existujúcej populácie

jesetera v Dunaji, inventár liahní a generačných rýb jesetera a na výmenu znalostí o osvedčenej správy liahní. Sociálno-ekonomické iniciatívy sa zameriavajú na stimulovanie miestnych komunít, aby zaviedli tzv. komunitnú kontrolu v boji proti pytliačeniu.

DSTF si zaumienila chrániť a obnoviť populácie jesetera, čo má význam pre biodiverzitu v celej EÚ. Obnova druhov nebude prínosná len pre ochranu prírody, ale aj pre miestne komunity. Rozvoj ekologického cestovného ruchu, akvakultúry, remeselnej výroby a malého ekologického poľnohospodárstva sú len niektoré z opatrení zamerané na podporu miestneho hospodárstva, predovšetkým v oblastiach stredného a dolného Dunaja.

„Živé fosílie“ v ohrození

Jesetery obývajú svet od doby dinosaurov. Za uplynulých 200 miliónov rokov sa táto ryba, ktorej 26 druhov stále žije vo vodách severnej pologule, takmer vôbec nezmenila. Tieto „živé fosílie“ sú preto veľmi hodnotné pre vedu a zachovanie bohatstva tohto druhu. Podľa údajov, ktoré poskytla Medzinárodná únia na ochranu prírody (IUCN), však z piatich druhov jesetera, ktoré sa stále nachádzajú v rieke Dunaj, je jeden na zozname zraniteľných druhov a ostatné druhy sú v kategórii kriticky ohrozených druhov.

ĎALŠIE INFORMÁCIE

<http://www.dstf.eu/>

Sturgeon 2020

Dĺžka projektu: január 2012 – súčasnosť

Rozpočet: 6 800 000 EUR

BUDOVANIE PROSPERITY

Podunajská oblasť sa vyznačuje veľkými rozdielmi – nachádzajú sa v nej niektoré z najúspešnejších regiónov v EÚ, ako aj niektoré z najchudobnejších. Často chýbajú najmä kontakty a spolupráca, či už na finančnej alebo inštitucionálnej úrovni. Podniky nedostatočne využívajú medzinárodný rozmer marketingu, inovácie alebo výskumu. Podiel vysoko vzdelaných ľudí v regióne je pod priemerom EÚ, čím sa vytvára ďalšia veľká priepasť. Tí najschopnejší sa často sťahujú do iných oblastí. Z toho dôvodu existujú veľké príležitosti na dosiahnutie výsledkov prostredníctvom spolupráce a výmeny skúseností.

Na umožnenie udržateľného pokroku a rastu v regióne sú potrebné investície do ľudí s uprednostňovaním znalostí a začlenenia. Cielená podpora výskumnej infraštruktúry podnecuje excelentnosť a prehĺbuje vytváranie sietí medzi poskytovateľmi znalostí, spoločnosťami a tvorcami politiky. Klastre a spojenia, ktoré začleňujú strediská excelentnosti do vzdelávacích a výskumných sietí, zväčšujú konkurencieschopnosť nadväzujúcich podnikov v celom regióne.

Vyššia zamestnanosť má zásadný význam, pretože ľudia potrebujú príležitosti v blízkosti svojho bydliska. Región musí byť schopný ponúknuť najbystrejším a najpodnikavejším ľuďom budúcnosť prostredníctvom silnejšej spolupráce vrátane marginalizovaných komunít. Jedna tretina obyvateľov EÚ, ktorým hrozí chudoba, žije v tejto oblasti, pričom mnohí pochádzajú z marginalizovaných skupín.

V rámci tohto piliera sa v prioritnej oblasti 7 „znalostná spoločnosť“, prioritnej oblasti 8 „konkurencieschopnosť“ a prioritnej oblasti 9 „ľudia a zručnosti“ vytvárajú iniciatívy spolupráce v regióne.

MODELOVÉ SPRÁVA- NIE V ZÁUJME UDRŽA- TEĽNOSTI A OCHRANY RIEKY

Od júna 2015 malý model „výskumnej rieky“ pomáha vedcom z Univerzity prírodných vied vo Viedni a ďalším vedeckým inštitúciám v podunajskej oblasti nachádzať nové a komplexnejšie poznatky o Dunaji.

Model Dunaja v Stredisku modelovania rieky vo Viedni, ktoré sa nachádza v blízkosti oddelenia Dunajského kanála od hlavnej rieky má šírku len päť metrov a dĺžku niečo vyše 100 metrov. Voda tadiaľ preteká rýchlosťou 100 metrov kubických za sekundu. Ide o jeden z prvých hmatateľných výsledkov činnosti projektu Výskum a riadenie rieky Dunaj (DREAM), ktorý vyplynul z potreby udržateľne prepojiť využívanie a ochranu Dunaja.

V rámci projektu sa zozbierali informácie z oblasti hydrodynamiky, prepravy usadenín, riečnej morfológie, ako aj ekologických procesov v rôznych častiach Dunaja.

Tieto znalosti nemajú význam len pre výskumníkov, ale sú hodnotné aj pre poľnohospodárov v podunajskej oblasti, staviteľov mostov a inštitúcie, ktoré ich podporujú, orgány na podporu riečnej plavby lodí a orgány zodpovedné za plánovanie a organizáciu protipovodňovej ochrany.

Tok informácií

Vytvorili sa plány na vybudovanie dvoch veľkých stredísk modelovania rieky – prvé pôsobí vo Viedni od roku 2015 a druhé je naplánované v Rumunsku. Cieľom je zlepšiť počítačové simulácie, ktoré pomôžu osobám skúmajúcim Dunaj, a pomocou ktorých sa určia miesta na terénne štúdie pozdĺž rieky a jej prítokov s meracími stanicami.

Plánuje sa tiež výskumná loď s ponornou šachtou, ktorá bude ukotvená v strede Dunaja a bude sa používať na rôznych miestach, najmä pri zbere údajov o riečnom dne, ktoré sú potrebné na ďalší výskum.

Súčasťou projektovej činnosti je aj vytvorenie a rozšírenie siete vedeckých inštitúcií vo všetkých krajinách podunajskej oblasti s cieľom posilniť ich väzby s poľnohospodárstvom a spoločnosťou v snahe zlepšiť znalosti o rieke.

Koordinátorom projektu je Univerzita prírodných vied vo Viedni a sú doň zapojené univerzity, výskumné ústavy a laboratóriá, ako aj súkromné a verejné inštitúcie a mimovládne organizácie z Bulharska, Českej republiky, Chorvátska, Maďarska, Moldavska, Nemecka, Slovenska, Srbska, Rumunska a Ukrajiny.

Vďaka dosiahnutým výsledkom výskumu pomôže projekt DREAM zlepšiť vodné a dopravné spojenia v celej podunajskej oblasti. Vedecké znalosti získané v rámci projektu budú okrem toho použité na vytvorenie potrebných podmienok na napravenie kvality vody a pôdy, čo bude viesť k lepšiemu spôsobu ochrany životného prostredia.

Projektom sa ďalej podporí rozšírenie a zlepšenie spolupráce medzi vedeckými inštitúciami a s rôznymi krajinami, ktoré na výmenu prispievajú k prosperite celej podunajskej oblasti.

Projekt DREAM nadobúda celosvetový rozmer prostredníctvom presvedčenia jeho účastníkov, že získané skúsenosti a znalosti môžu byť zhodnotené v podobných projektoch na najväčších riekach, ktoré pretekajú inými kontinentmi.

ĎALŠIE INFORMÁCIE

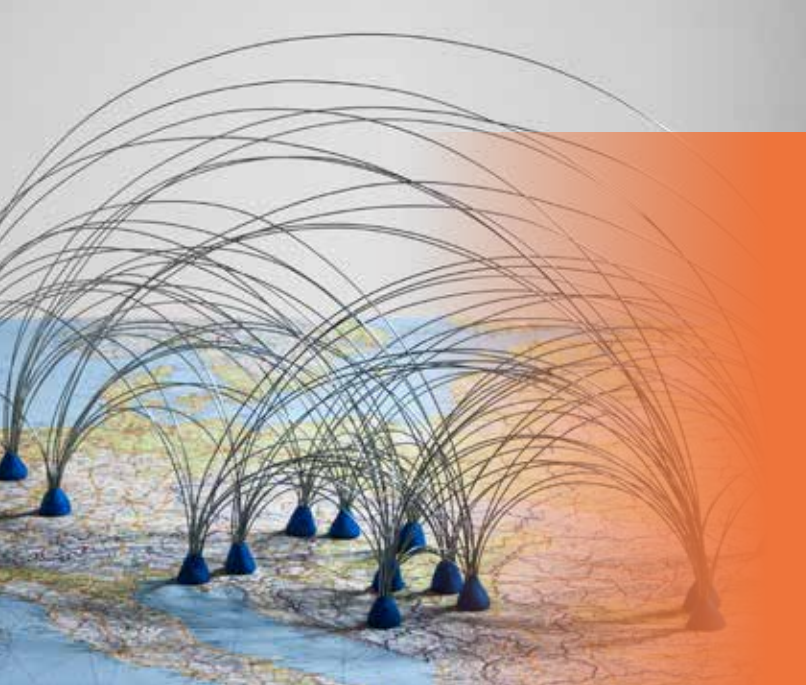
<http://www.ica-casee.eu/index.php/dream-european-research-facility>

DREAM (Výskum a riadenie rieky Dunaj)

Dĺžka projektu: jún 2012 – súčasnosť

Rozpočet: 69 600 000 milióna EUR

INVESTOVANIE DO BUDÚCEJ ZNALOSTNEJ SPOLOČNOSTI

V podunajskej oblasti sa nachádza 70 univerzít a stovky výskumných ústavov a ďalších vedeckých inštitúcií. Všetky si želajú dosiahnuť pokrok vo vede a inovácii a posilniť konkurencieschopnosť regiónu v záujme sociálneho a hospodárskeho pokroku.

Devätnásť účastníkov projektu Danube-INCO.NET podporuje výskum a inováciu s cieľom pomôcť pri odstraňovaní prekážok a zlepšiť sociálny a hospodársky rozvoj v regióne. Usilujú sa ho premeniť na „región inovácií“ a podnietiť rozvoj „znalostnej spoločnosti“, aby sa zvýšila príťažlivosť a konkurencieschopnosť podunajskej oblasti.

Medzi kľúčové činnosti patrí poskytovanie rôznorodých informácií a podnecovanie politického dialógu medzi stranami, ktoré sa zaujímajú o propagáciu vedy a inovácie v podunajskej oblasti. V projekte Danube-INCO.NET sa zabezpečuje základňa na výmenu nápadov a skúseností, ktorá spája výskumníkov zo všetkých krajín regiónu a prepája ich s príslušnými verejnými správami.

Projekt uľahčuje komunikáciu medzi agentúrami financovania a predkladateľmi projektov a ponúka výskumníkom vo všetkých krajinách regiónu možnosť zhromažďovať informácie o súčasných a plánovaných

projektoch, verejných obstarávaní projektov a pracovných miestach.

Šírenie posolstva

Všeobecná vedecká obec a ďalšie strany, ktoré sa zaujímajú o pokrok vo výskume a inovácii v podunajskej oblasti, majú vďaka tomuto projektu, jeho webovej lokalite a informačnému spravodajcovi prístup ku komplexným informáciám o konferenciách, časopisoch

a uverejnených vedeckých prácach, ako aj o politických odporúčaniach, ktoré sa týkajú týchto oblastí.

Medzi činnosti projektu Danube-INCO.NET patrí podporovanie krajín, v ktorých sa v oblasti vedy a inovácie ešte nedosiahol dostatočný pokrok a tých, ktoré chcú zlepšiť svoje vnútroštátne stratégie. Zároveň pomáha krajinám podunajskej oblasti, ktoré ešte nie sú členmi EÚ, zapojiť sa do Európskeho výskumného priestoru (EVP) a uplatňovať iniciatívu Inovácia v Únii, ktorá je súčasťou stratégie Európa 2020.

Osobitná pozornosť je venovaná témam, ako sú energetická bezpečnosť, energetická účinnosť a obnoviteľná energia či biohospodárstvo, t. j. potravinová bezpečnosť a udržateľná poľnohospodárska výroba. Najnovšie projekty v sieti sú pilotné opatrenia na podporu a rozvoj biohospodárstva v podunajskej oblasti. Cieľom projektu DANCERS je vytvoriť nové nástroje na posilnenie environmentálneho výskumu a propagáciu inovácie v podunajskej oblasti vrátane ústia rieky Dunaj a Čierneho mora.

Významný cieľ predstavuje vytvorenie a rozvoj siete podunajských stredísk prenosu technológií, ktoré by sa postarali o to, aby sa pokračovalo v dosahovaní cieľov projektu Danube-INCO.NET aj po jeho skončení.

Do projektu sú zapojení partneri z Bosny a Hercegoviny, Bulharska, Chorvátska, Maďarska, Moldavska, Nemecka, Rakúska, Rumunska, Slovenska, Slovinska, Srbska, Talianska a Ukrajiny.

ĎALŠIE INFORMÁCIE

<http://danube-inco.net>

Danube-INCO.NET

Dĺžka projektu: január 2014 – december 2016

Rozpočet: 2 000 000 EUR

OSLAVA MLADOSTI A KULTÚRNEJ ROZMANITOSTI

V apríli 2016 sa nezamestnanosť mladých ľudí v Európskej únii (EÚ-28) vyšplhala na 18,8 % a v eurozóne (EZ-19) na 21,1 %. Nezamestnanosť mladých ľudí na Slovensku dosahovala 24,2 %, v Rakúsku 10,4 % a v Nemecku 7 % (najnižšia v Európe). Nie je náhoda, že Nemecko, v ktorom je najnižšia nezamestnanosť v Európe, má dlhodobú tradíciu duálneho odborného vzdelávania a prípravy (OVP).

Vzdelávací systém OVP môže byť prínosný aj pre mladých ľudí a hospodárstva ďalších krajín v podunajskej oblasti. V tomto projekte presadzovanom v rámci Podunajskej stratégie EÚ, ktorá je spolufinancovaná z programu Európskej komisie Erasmus+, sa skúsenosti OVP z nemeckej spolkovej krajiny Bádensko-Württembersko a z Rakúska uplatňujú teraz na Slovensku.

Projekt má dva ciele – znížiť nezamestnanosť mladých ľudí a prekonať nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily, ktorý často podkopáva hospodársky rozvoj niektorých regiónov a brzdí investície.

Prostredníctvom skúseností z Nemecka a Rakúska by sa mal zlepšiť systém duálneho odborného vzdelávania na Slovensku a podporiť napĺňanie potrieb podnikov v oblasti kvalifikovanej pracovnej sily

vybavenej zručnosťami. Z prieskumov vykonaných na začiatku projektu vyplýva, že vyše 80 % slovenských firiem sa zaujíma o podporu OVP a 75 % spoločností je pripravených finančne sa podieľať na rozvoji duálneho odborného vzdelávania a prípravy.

Výhodná príležitosť pre obe strany

Budú potrebné legislatívne zmeny zahŕňajúce vytvorenie strediska kompetencií, v ktorom môžu podunajské krajiny školiť učiteľov a podnikových inštruktorov v oblasti duálneho

odborného vzdelávania. Projekt je tiež súčasťou úsilia o vytvorenie kompatibilných vzdelávacích systémov v celej podunajskej oblasti, preto sa počas vykonávania programu očakáva, že sa budú vymieňať skúsenosti s inými krajinami, v ktorých OVP existuje.

Iniciátori projektu chcú dokázať, že výsledky duálneho odborného vzdelávania sú vždy pozitívne. Mladým ľuďom sa poskytuje vzdelanie zamerané na nadobúdanie praktických skúseností a naskytá sa im možnosť zostať vo firmách, v ktorých pracovali. Podnikom sa na druhej strane zabezpečí prvotriedna pracovná sila vybavená zručnosťami.

Pochopenie duálneho odborného vzdelávania

Duálne odborné vzdelávanie zahŕňa prípravu študentov na prácu podľa potrieb a požiadaviek hospodárstva a zamestnávateľov. Odborná príprava sa uskutočňuje na odbornej škole aj v spoločnosti. Podmienkou nastúpenia na odborné vzdelávanie je zmluva podpísaná so spoločnosťou, v ktorej sa bude vykonávať praktická časť kurzu. Študenti absolvujúci tieto kurzy, ktoré zväčša trvajú tri roky, budú dostávať odmenu. Podľa Spolkového nemeckého štatistického úradu sa v roku 2015 v krajine podpísalo 516 000 zmlúv s mladými ľuďmi o odbornom vzdelávaní – 74 000 z nich bolo v spolkovej krajine Bádensko-Württembersko, ktorá je aktuálnym partnerom Slovenska v tomto projekte.

ĎALŠIE INFORMÁCIE

<https://www.minedu.sk/national-authorities-for-apprenticeships-introduction-of-elements-dual-vet-slovak-republic/>

Národné orgány učňovskej prípravy – zavedenie projektu Dual VET v Slovenskej republike)

Dĺžka projektu: október 2014 - január 2017

Rozpočet: 312 717 EUR

KOMUNIKÁCIA O ROZMANITOSTI V EURÓPE

V podunajskej oblasti býva vyše 110 miliónov ľudí. Neprestajná a účinná komunikácia a úzka spolupráca sú nutné na zabezpečenie sociálneho, hospodárskeho a kultúrneho rozvoja regiónu, najmä pokiaľ ide o mladšiu generáciu.

Cieľom projektu Posilnenie postavenia mladých ľudí – prepojenie Európy bolo podnietiť kultúrny dialóg a aktívnu účasť mladých ľudí v občianskej spoločnosti v krajinách, v ktorých žijú, a to v celom regióne a Európe, a súčasne vzbudiť záujem o sociálne podnikanie a udržateľný rozvoj.

V projekte sa spojili stredoškolskí študenti vo veku 16 – 17 rokov a ich učitelia z Bosny a Hercegoviny, Bulharska, Čiernej Hory, Moldavska, Nemecka, Rakúska, Rumunska, Srbska, Slovinska a Ukrajiny. Zapojili sa aj MVO z podunajskej oblasti a kultúrne a súkromné spoločnosti.

Hlavnými cieľmi projektu boli: aktívne občianstvo; kultúrny dialóg; udržateľný rozvoj; sociálna zodpovednosť; a podnikanie.

Spoločné príležitosti

Celkovo sa do činností a programov založených na štyroch tematických skupinách zapojilo 16 škôl, vyše 100 učiteľov, viac ako 400 študentov a 1600 ďalších aktérov. V rámci inovačných kurzov a medzinárodných vzdelávacích a tvorivých programov, napr. školenia v televíznej stanici, získali príležitosť vymeniť si nápady

a skúsenosti a pracovať na témach, ktoré považovali za dôležité pre všetkých bez ohľadu na to, kde žijú.

Následne bolo elektronické portfólio predstavené ďalším 70 školám v 10 zúčastnených krajinách.

Napríklad študenti 10. ročníka Obchodnej akadémie vo Viedni rozoberali témy v rámci skupiny „kultúrny dialóg“ v podobe vzájomných „medzikultúrnych cvičení“. Projekt vychádzal z pochopenia, že v súlade s opisom v projektovej dokumentácii je kultúrny dialóg „nepretržitý proces zdieľania správnych informácií, výmeny skúseností, spoznávania spoločných hodnôt, prijímania a hodnotenia rozdielov a schopnosti byť otvorení zmenám prostredníctvom komunikácie“.

Na záverečnom podujatí vo Viedni účastníci projektu predstavili výsledky dvojročnej práce v podobe inovačnej príručky s názvom Projektové portfólio podunajskej oblasti.

ĎALŠIE INFORMÁCIE

<http://empoweringyoungpeople.net/>

**Posilnenie postavenia mladých ľudí –
prepojenie Európy**

Dĺžka projektu: máj 2012 – december 2013

Rozpočet: 317 755 EUR

POSILNENIE REGIÓNU

Pretrvávajú vážne problémy s bezpečnosťou a závažnou a organizovanou trestnou činnosťou. Obchodovanie s ľuďmi a pašovanie tovaru predstavujú mimoriadny problém v niekoľkých krajinách. Korupcia podkopáva dôveru verejnosti a brzdí vývoj. Všetky tieto výzvy si vyžadujú posilnenie právneho štátu, a to v rámci jurisdikcií aj medzi nimi. Spravodajské informácie sa musia lepšie vymieňať, byť účinnejšie a podporovať spoločné opatrenia.

Je potrebné zlepšiť štruktúry a kapacity prijímania rozhodnutí v súkromnom aj verejnom sektore vrátane dobrého plánovania a medzinárodnej spolupráce. Zásadný význam má optimálne využívanie zdrojov.

Toto sú oblasti opatrení v rámci prioritnej oblasti 10 „inštitucionálna kapacita a spolupráca“ a prioritnej oblasti 11 „bezpečnosť“.

SPOLUPRÁCOU K ZAISTENIU BEZPEČNOSTI

V roku 2011 agentúra Európskej únie na presadzovanie práva Europol konštatovala, že Dunaj je „vysokoriziková oblasť“, pokiaľ ide o nákladnú a osobnú dopravu, pašovanie ľudí, nelegálnu migráciu, pašovanie tovaru a pašovanie drog a zbraní.

V nedostatočne kontrolovaných prístavoch a izolovaných častiach Dunaja sa tzv. riečnym pirátom aj v súčasnosti stále darí rabovať celé náklady z lodí. V uplynulých rokoch médiá takisto informovali o obchodovaní s drogami a ľuďmi pozdĺž rieky.

Do projektu DARIF – zostavenie štruktúry Dunajského riečného fóra sa zapojilo desať podunajských krajín. Hlavným cieľom tohto tímu bolo posilniť celkovú bezpečnosť vodnej dopravy na rieke.

Zúčastnené krajiny (Bulharsko, Chorvátsko, Maďarsko, Moldavsko, Nemecko, Rakúsko, Rumunsko, Slovensko, Srbsko a Ukrajina) si v rámci svojich činností zaumienili zaviesť účinné a koordinované opatrenia proti organizovanej trestnej činnosti na rieke. Zámerom bolo zriadiť cezhraničnú spoluprácu v oblasti profesionálneho presadzovania práva s cieľom zabezpečiť, aby Dunaj poskytoval modernú a bezpečnú vodnú dopravu tovaru a cestujúcich.

Táto jedinečná iniciatíva rozprúdila spoluprácu medzi rôznymi organizáciami zameranú na konkrétne časti Dunaja, ako aj všeobecnejšie na celú rieku. Platforma podporovala spoluprácu medzi agentúrami zameranými na boj proti trestnej činnosti, všetkými agentúrami presadzovania práva a ďalšími podpornými organizáciami (napr. vodná, pohraničná a kriminálna polícia, orgány zvládania katastrof, colná správa a orgány poskytujúce riečne informačné služby pre krajiny podunajskej oblasti).

Je veľa druhov páchatelov, ktorí sú pripravení zneužívať výhody riečnej dopravy po Dunaji. Medzi ich priestupky

zväčša patrí nelegálna migrácia, obchodovanie s ľuďmi a drogami a vykrádanie nákladných lodí.

Koordinovaná pohraničná kontrola

V roku 2014 tím projektu DARIF vykonal tri spoločné cezhraničné kontroly na rieke Dunaj. Na účel týchto spoločných operácií bolo zriadené koordinačné stredisko v maďarskom meste Moháč. Len do druhej spoločnej operácie, ktorá bola rozšírená na kanál Rýn – Mohan – Dunaj, sa zapojilo vyše 860 členov pohraničnej a riečnej polície, colnej správy a ďalších orgánov zo všetkých krajín. Použili sa špeciálne lode, vozidlá a technické vybavenie, ako aj psy vycvičené na vyhľadávanie drog a pašovaného tabaku.

Jedným z najdôležitejších výstupov spoločných operácií a odbornej prípravy odbornej skupiny bolo vytvorenie tabuľky analýzy rizík DARIF, ktorá obsahuje podrobnosti o najvýraznejších priestupkoch zistených na palubách lodí v uplynulých troch až piatich rokoch. Skúsenosti získané počas operácií v Dočasnom koordinačnom stredisku v Moháči prispievajú k zriadeniu plánovaného Dunajského koordinačného strediska presadzovania práva, ktoré bude v budúcnosti pôsobiť natrvalo.

Účastníci síce považujú DARIF za veľký úspech, no ešte stále je potrebné veľké úsilie na zlepšenie bezpečnosti Dunaja. Pozitívne výsledky projektu budú slúžiť ako základ nového podniku, ktorý nadviaže na činnosť začatú v rámci DARIF.

ĎALŠIE INFORMÁCIE

<http://bmprojekte.kormany.hu/a-dunai-folyami-forum-strukturajanak-letrehozasa-darif>

<http://bmprojekte.kormany.hu/megtartottak-a-darif-projekt-zarokonferenciajat-sikeres-ket-evet-zart-a-belugyminiszterium-nemzetkozi-rendeszeti-projektje>

DARIF (zostavenie štruktúry Dunajského riečneho fóra)

Dĺžka projektu: júl 2013 – jún 2015

Rozpočet: 290 870 EUR

STRATÉGIA EÚ PRE PODUNAJSKÚ OBLASŤ

***Europe Direct je služba, ktorá vám pomôže nájsť odpovede
na vaše otázky o Európskej únii.***

Bezplatné telefónne číslo (*):

00 800 6 7 8 9 10 11

(* Poskytovanie informácií je bezplatné, a takisto aj väčšina hovorov (niektorí operátori, telefónne automaty alebo hotely vám však môžu účtovať poplatok).

Ďalšie informácie o Európskej únii sú dostupné na internete (<http://europa.eu>).

Luxemburg: Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2016

On-line verzia

ISBN 978-92-79-61766-9

doi:10.2776/524370

KN-04-16-371-SK-N

© Európska únia, 2016

Opätovné použitie je povolené.

Reprodukcia je povolená pod podmienkou uvedenia zdroja.

Printed in Belgium

Autorské práva k fotografiám: Fotografie (strany):

Titulná strana: iStock©porojnicu, miroslav110, gornostaj, anderm, DejanKolar

Strana 6: iStock©anderm

Strana 8: @ viadonau, Newada

Strana 9: iStock©w-ings

Strana 10: ©Danube LNG, Marco Onida

Strana 11: ©DCL Barge/Danser Group

Strana 12: iStock©mdurinik, imantsu

Strana 13: iStock©tjwvandongen

Strana 14: ©Andrej Kovarik, Attila Szab

Strana 15: ©Zsolt_Kalotas

Strana 16: ©Marco Onida

Strana 18: iStock©Green_p, Paweł Szczepański

Strana 19: iStock©FourOaks

Strana 20: iStock©mikeinlondon, Drazen Lovric

Strana 21: ©SEE River

Strana 22: iStock©s-eyerkaufner, ©SEERISK

Strana 23: iStock©Gudella

Strana 24: iStock©Cristina Sandu, Photo_HamsterMan

Strana 25: iStock©wrangel

Strana 26: iStock©gornostaj

Strana 28: iStock©Markus Schieder Photography, clubfoto

Strana 29: iStock©Markus Schieder Photography

Strana 30: @ INCO.NET, bioMediTech

Strana 31: iStock©Fotoarta

Strana 32: @RURBAN, iStock©sturti

Strana 33: iStock©Cathy Yeulet

Strana 34: Závěrečná konference o posilnění postavenia mladých ľudí; iStock©LuckyBusiness

Strana 35: ©OKTO

Strana 36: iStock©miroslav110

Strana 38: © Ministerstvo vnútra – Bulharsko, Marco Onida

Strana 39: iStock©boggy22

Strana 40: Združenie EuroGraphics

STRATÉGIA EÚ PRE PODUNAJSKÚ OBLASŤ

Štrnásť krajín spojilo svoje sily s cieľom riešiť spoločné výzvy a lepšie využívať spoločné príležitosti. Po piatich rokoch spolupráce na udržateľnom a inkluzívnom raste prináša ich spolupráca konkrétne výsledky. V tomto výbere úspešných príbehov sú tieto výsledky zviditeľnené a nadobúdajú hmatateľnú podobu

<http://www.danube-region.eu>

https://twitter.com/eu_regional
<https://twitter.com/hashtag/eusdr>

<https://www.facebook.com/DanubeRegionStrategy>

